

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fél.

A lap megjelenik minden szerdán.

Kortés hadjárat.

(Dr. Cz. G.) A sáskajárásnál, lemmingek átvonulásánál, patkányok elszaporodásánál, pernosporas és phylloxeránál, gabonarozsdánál és jégverésnél van még rettenetesebb csapása szegény hazánk jó népének: az a kortés hadjárat, midőn a mandátuméhes, megmandátumokat féltő politikai spekulánsok nyakukba veszik az országot, megtömik beszámoló tarisznyájukat ujsütetű phrasissal, végérhetetlen ígéretekkel és nekivadulnak hazánk békés kerületeibe, hogy elmondják, mennyire szeretik a hazát s a 10 frt. képviselői napidíjat, mennyire imádják a népet s a vicinalis vasutak megszerzését, mily sokat fáradoztak a kerület meg a bankok, takarékpénztárak és prezencmárkák érdekében, végül mennyire óhajtanak, ha újból megválasztatnának, örökké tartana az immunitással, nagyságos czimmal járó uraság.

Juszt-Eötvösök már megkezdték világjáró körutjukat. Bekukkantak egy nehány magyar helységbe s teli torokkal magasztalták önmagukat s lepiszkolták a néppártot. Hát mi ez a néppárt?

A népnek a pártja: semmi más. A ki meg akarja a magyar népet tartani birtokában, keresetében, politikai jogaiban, nem avatkozik senkinek vallási sem nyelvi dolgaiba — az néppárti akár a kiegyezést akár a függetlenségi közjogi programot vallja.

Ez utóbbi manapság mellékes dolog. Az európai politikai viszonyok nem olyanok, hogy valami actióra gondoljunk. A kiegyezés keretében föllendült Magyarország. Álljunk tehát a bizonyos alapra és kövessük Széchenyi intelmeit:

„Előbb gazdaggá, azután szabaddá a népet!” Fontosabb reánk nézve mai napság, hogy enni valónk, keresetünk legyen, hogy tisztességesen ruházkodjunk, vagyont gyűjt-sünk gyermekeinknek, művelődjünk, csinótsuk városainkat, falvainkat, szaporítsuk iskoláinkat, forgalmi eszközeinket, fejlődjünk egészségben, erőben, erkölcsben, hazafias érzésben, — mint hogy 1848 avagy 1867 előbbre való-e?

Aki így gondolkodik: az a magyar nép barátja, az néppárti, akár vallja Zichy, Kossuth, Deák Ferencz, Apponyi programját akár nem. Aki meg másképpen gondol-

kodik, az nem barátja a magyar népnek, hazudhatja magát akár szabadelvűnek, akár függetlenséginek, akármilyen másnak.

No és ez a néppárt rettenetesen bögyében van a pecsovics kuruczoknak, kik most megüzenték a háborút azoknak, a kik dolgaikkal nem törődnek s leszólták czudarul Ugron Gábort, kinek becsületes, nyílt politikai jelleme sehogyan sem tetszik a két kulacosoknak. Igaz, Juszték kiszólásaira lehurrogatásokkal és megdobálással felelt a nép, amiről a fizetett sajtó mélyen hallgatott — de azért a vitéz levéteket az meg nem állította hadjáratukban, betolakodnak Kecskemétre, tehát újra Ugron-párti kerületbe, hogy elhíntsek a visszavonás konkolyát a nép közé, megbontsák a nyugalmat a tiszta magyar helyeken, mert a vegyes nyelvű községekben úgy sincs valami nagy ösztetartás, gyöngüljön hát a tiszta magyarság, úgy hamarabb diadal-maskodik felettünk az inség, a kereset nélkülség, járvány, erkölcsi szétzüllés — no meg az a valaki, a ki azt mondotta: először felosztjuk Lengyelországot, utána Törökországot, majd Ausztriát és magyar-

TÁRCZA.

A szobrászat eredete.

Mínos féltékenyen hiába zárta el,
Szárnyat köt a művész s a légben útra kél.
Követte a fiú, gunyolva a napot,
De hajh, magasra tört, szegény alábukott.
Eléri Daedalus Hellast, szülőhelyét,
Demolhon boldogan fogadja hős vejét,
Tolong, zsiabong a nép, hisz örömnapp ez,
Csak Ilia komor, csak Ilia könyez.

Miért e köny, e jaj? Demolhon lánya mond!
Megjött hü férjed, im! Muljék a bu, a gond.
De Ilia könyez s férjének így felel:
— Fiam, Ikarusom miért nem hoztad el?
Áll Daedalus merőn és szánja a hü nőt;
— Hesperidák honán, bátyámmal hagytam őt,
Holnap megérkezik, ismét körünkbe' lesz,
Az anya mosolyog, de ah, szeme könyez.

Borongó éj borul Hellasra. Zug a szél.
Az ocean felett az orkán utra kél.
Nem alszik Daedalus, nyugalmát feledé.
... Im, egy nő, surran ott a tengertpart felé.
A férj felismeri, utána megy legott,
A sziklaponk alatt utól is éri ott.
Két szárnyú fájdalom némán találkozik,
A kintző önvád ott bus sejtelen emitt.

— „Jer, Ilia, haza! Beteg vagy, angyalom?”
„Ah, hagyj el, hagyj csak itt, rossz álmod volt
[nagyon.]

Fiam, Ikarusom repülve jött felém,
Holló kísérte őt s ezer vad éji rém.
Kitártam karjaim, ő is felismere:
Anyám! — kiálta és megtörve hullt le.
Zajlott az ocean, verdesve a habot
S megjött az én fiam, de hajh, sáppadt, halott.”

Villám hasítja át az elborult eget,
Borzadva bujdoskol a hold felhők megett.
Az ocean üvölt; hullám hullámra háj.
Titánok harsza tán? vajudik a világ?
Fehér folt a habon — ah, mit hoz a vizár,
Holló lecsap reá, jajong az éh sirály.
Most im a parthoz ér — bevillan a sötét,
Az anya karjain öleli gyermekét.

Megjött megérkezett; de ah, hideg, halott,
Befonta iszalag a szép formás tagot.
— „Ébredj, én gyermekem anyád esókol, anyád!
Ne érintsd, atyja, őt, hiszen te elhaggyád.
Fiam, Ikarusom itt van, megérkezett,
Köszönöm, ocean; köszönöm, fergeteg!
Enyém ő újra hát, nem is hagy el soha!”
S mellét szaggatva sír, örvöng a bus anya.

Megszünt a fergeteg a néma vizeken,
A rózsaujú lány, szép hajnal megjelen.
— „Mit ásol, Daedalus? E sir kinek lesz itt?
Nem, gyermekem, anyád többé el nem veszt.

Mithrasra esküszöm, fiam nem engedem.
Ha már temetni vágysz, temesd el őt velem!
S leomlik Daedalus. — Irgalmak Istene!
Ne halld meg esküjét, ne hallgass rája te!”

Az első napsugár beérzi a habot,
Zokogva öleli fiát az anya ott.
Föláll most Daedalus, arcán az ihlet ég:
— „Pallas, tőled jön az erő és bölcsesség,
Te óvj, te adj erőt, vezes te tervemen!”
S agyagot gyur keze mintegy önkénytelen,
Pár perc s ott áll fia képmása, ifju, szép.
Az anya nézi és — meghatja őt a kép.

Márványkő volt közel, a hó sodorta le,
Gyorsan tisztítja azt a művész vésűje.
— „Hallgass rám, Ilia, engedd, hogy gyermekem
Százszor meykönnyezett sírjába letegyem.
E köből én neked képét kifaragom
S előtte lesz fiad ifjan mindenkoron.
Látni s csodálni őt Hellas majd eljövend
S tulél dicső hire időn és nemzeten!”

Leféjt Ilia fiáról karjait,
Befüdi Ikarust zöld hanttal atyja itt.
Aztán munkába fog, köröz, vág és repeszt,
Csodás alakot ölt a márvány s élni kezd.
Munkában éri őt a nap s a néma éj,
Merész agya terem, szive érzése mély.
Kétegy zsiabasztja most, majd új kedvet talál
S im végre Ikarus alakja készen áll.

országot, keleten a szláv leszen az ur, mikép azt I. Napoleon tervezte, nyugaton a német, délen a 3 román köztársaság s a tengereken Anglia.

Hát mi hová leszünk?

Gazdagítani fogjuk „épségben fentartott liberális elveinkkel” azon nemzetek számát, melyeket a marakodás, belső meghasonlás tönkre tett.

Azért nincs abban hazafiasság, ki kortes hadjáratokat uszit a magyar népre, üszköt dob a békés községekbe. Tegyük a népért, ne beszéljünk, hogy más mikép s mit akar tenni a népért! Ne kritizáljuk más szándékát, — hanem mutassuk meg, mit teszünk hát a népért, mivel szolgálunk rá bizalmára, mit teszünk az egész nemzetért, nem töredékek vagy rendek, foglalkozáskörök, osztályok érdekében.

Ez az igazi demokraczia, ez a néppártiság, nem politikai handabandák, leszólások, gyanusítások és öblös szem forgató phrazisok.

Politikai szemle.

Hirös város az alföldön Köcskőmét. A mult hét óta azonban még hirösöbbségre azzal, hogy ott a Juszt-héle tartalékos független kormánypárti Eötvös és az ő karján Kossuth Ferencz, a volt dilettans száműzött a polgároknak bemutatkozott. A bemutatkozás a kecskeméti piacztér kellő közepén történt.

Az emelvényre lépve Kossuth Ferencz, azzal kezdte, hogy 44 év után hazajött. Visszatért hazájába és itt első dolga volt körüljárni az országot, hogy megismerje a népet és megtudja, vajjon dobog-e még

*Mosoly van ajkain, hősárny a vállakon,
Élet, hő szenvedély, erő minden tagon.
Hellas csodálni jó és szárnyat ölt a hír,
Örökre él, aki ilyet alkotni bír,
Művészet csarnokán áll legfelül neve,
Időn és nemzeten tulnő dicső hira . . .*

* * *

*S Daedalus legnagyobb jutalma az váta,
Hogy meghalt gyermekét feledte az anya.*

(*)

Milyenek is azok a németek?

(Naplótöredék).

Irta: *Sotári K.*

„Hamis a német!” mondja a magyar ember tréfás megszólásképen. S mi türes, tagadás, a jó sógor sokban rászolgált erre a nem épen kedvező epiteton ornánszra; mert a történelem tanúsága szerint nem egyszer csapta be szépszerivel társát, a magyart, ki bár későn, de mégis maga kárán tanulta meg német pajtásának egynemely tulajdonságát. Mint afféle magyar ember, bár életben egyszer sem tapasztaltam, mégis igazat adtam a magyar közmondásnak s a németek irányában, megvallva az igazat, nem viseltetem valami nagy rokonszenvvel. Az általános meggyőződésnek e nemével eltelve sorsom úgy hozta, hogy egy nagy szünidőm java részét németek között kellett eltöltenem s nyugodt szívvel mondhatom, hogy nem lesz okom sohasem megbánni a sors ama szeszélyét, hogy engem régóta is-

a szive a függetlenségért és szabadságért, amint dobogott bajdan. Dobog-e még a szive a függetlenségért, és szabadelvűségért abban az irányban, amely irányba azt Eötvös ujabban terelte: a szabadelvű kormány javára. Igaz, hogy az ő lelkileg halhatatlan atyja nem ily szellemben küzdött a függetlenségért. De most más idők vannak mint voltak akkor. Most a függetlenségi szép eszmét legfeljebb czégérül lehet használni, gyakorlati haszna nincs legálább azokra nézve, akik boldogulni akarnak. Ő hazajött dolgozni a haza javára. A haza javában benne van a polgárok java, tehát az övé is. Akik érdek nélkül dolgoznak egy nagy eszméért, azok idealisták. Ő nem idealista, mint atyja volt, hanem gyakorlati ember, mint most már kiki tudja. A haza egére koromsötét fellegek tornyosulnak. Villámhárítóra van szükség. Ő azért jött, hogy a villámot elhárítsa. Egyenletlenség — felekezeti békétlenség támadt a hazában. Hogy ez megszűnjék, ő a kormány egyházpolitikáját, ezt a villámhárítót Eötvös és néhány társai közreműködésével szükségesnek látta támogatni, nem úgy mint az Ugron féle független 48-asok, akik az elvekben megalkuvást nem akarnak ismerni. Pedig alkuvás nélkül bajos a vásár.

A hallgató közönség szemhunyorogással, közbeszótt köhögéssel fogadván a beszédet, Kossuth Ferencz egyet lóditott a mentéjén és emelkedettebb hangon kikelt a néppárt ellen, mely a nép érdeke mellett kíván sikra szállani. A néppárt ellen — ugymond — küzdenünk kell, mert a nép érdekét ezen a czimen a főurak, a főpapok és alsópapság akarják előmozdítani, s a népet a liberális, szabadelvű haladás utjáról, (a fokozódó adó örvendetes emelkedésétől) elterelni. Ez szerinte hátrafelé haladás lenne. Ezt a néppártot a nép, a lelkileg halhatatlan Kossuth magyar népe ne kövesse, mert ez

mert sógoraink közé kurgatott, mert a mit én a németek között néhány hét alatt láttam, tapasztaltam, az bizony mind csak dicséretükre válik s mi magyarok bátran utánoszhatjuk őket. Magától érthető dolog tehát az, hogy mikor én német testvéreink közül hazakerültem, a „hamis a német” megszóló kifejezés helyett úgy voltam meggyőződve, hogy mégis „derék a német.” Nincs szándékomban az osztrák tartományok összes német lakosairól dicsőhymnusokat zengeni, hisz valamenyit úgy sem ismerem; csak annyit s úgy fogok írni, amit és a hogyan láttam, tapasztaltam. A magas hegyekkel körülvett Karinthia örgrófság német lakosairól írok le néhány sort.

Midőn mint teljesen magyar, először voltam németek között, (nem épen kellemes érzelmeim támadtak; hiszen mindenütt csak német szavakat hallottam, mindenütt idegen arezokat láttam, érzelmeim tehát jogosultak voltak. — Németül vajmi keveset tudtam. A legszükségesebbeket megértettem, de aztán a többi „ismeretlen világ-rész” volt előttem. A németek közötti tartózkodásom arra vezetett rá, hogy figyelmesen megsejleljek mindent, összehasonlítást tegyek nemzetem és a németek között. Sajnos, hogy tapasztalataim után indulva, kénytelen voltam a németnek elsőséget adni. Így például első, a mi feltűnő volt előttem, az, hogy a két nemzet külső ruházatában felette nagy eltérést tapasztaltam. Tudja a kánya, a magyar hajdan ruháját igen sokra becsülte, s híres is volt ruházatáról ország-világ előtt. Ma már a magyar ruházatával mit sem törődik;

a párt csak „sötétség” utjára vezet szerinte; hanem haladjon a nép azon a szabadelvű ösvényen, melyet ő és vele még néhányan ajánlanak, kijelölnek.

A függetlenségi pártban, míg ő Nápolyba rándult, szakadás állott be. A nagyobb-rész nem volt hajlandó mindenben s így az egyházpolitikában sem a szabadelvű kormányt támogatni. Am ő „nem tartja azt igaz pártembernek, aki elvi meggyőződését nem bírja félretenni akkor, mikor sarkalatos pártprogram diadalrajutásáról (a kormány támogatásáról mellékes ügyben) van szó. Ezért történt meg a párt szakadása, ezért nehezteltek meg a régi vezérre, kebelbarátjára: Eötvös Károlyra és Justh Gyulára, akihez ő maga is tartozni módfelett szerencsés. Ezt a pártot szervezni jár ő köruttra, mert felette kevesen vannak. Ezért rándult le Keeskemétre Eötvös Károly drága barátjával szerencsét próbálni. Azt hiszi, hogy a Kossuth név hangoztatása elég a népnek, mely a mélyebb politikát úgy sem érti. Kövessék hát őt és Eötvös Károlyt.

Erre Eötvös Károly emelt szót. Ajánlja követésre a népnek előtte szóló Kossuth Ferenczet, aki Turinból haza jött, miután 44 évig tanulta a távolból, madártávlatból a magyar hazát szeretni. Ezzel a turini kormány, alkalmazásban a Tarnóczi féle gyárnál, itthon van Kossuth Ferencz személyében. — Eötvös ezután kikelt Bécs és Róma ellen és dicsőhymnus zeng a kormány mellett. Majd hirtelen dühbe jön és becsmerli a függetlenségi és 48-as anyapártot és a néppártot, sőt a nemzeti pártot is, szóval az egész világot, amennyiben nem helyeslik sőt kárhóztatni merik az ő és társai kormányt támogató törekvését. Klerikális és reakcionárius szerinte valamennyi. — A hallgatók kinyitották szájukat bámulatukban. Furesának találták, hogy az egész vi-

idegen divatnak hódol, francia, spanyol, angol és nem tudom miféle nemzetek utánzója lett. A legutolsó ember is hódol e divatos betegségnek s bizony falu-helyen is megszokottá lett a pantalon. De még ez hagyján volna! Elszomorítóbb dolog az, hogy a magyar ezt a közmondását „addig nyitódzkodjál, míg a takaró ér,” már figyelembe sem veszi, s mindenki állásán felüli költekezésbe ereszkedik, a minek természetes következménye az, hogy az anyagiakban aztán megcsökkenés áll be és a magyar ember finánciális viszonyai igen sok esetben nem a legkedvezőbbek.

Ezeket meggondolva tanulmányozni kezdtem a sógorok öltözetét. Egyszerűség ömlik el egész ruházatukon; a régi idők boldog egyszerűsége látható még most is öltözetükön. Pörge kalap, mely mellett mindig valamely madár tolla van, kékes melényke, kis zöldes kabát, térdig érő barna nadrág, zöld harisnya és erős talpu czípő képezik összes öltözetét már két-három század óta e népnek és e hagyományos ruhát hordja földmives és ur, polgár és nemes, s legfeljebb a ruha jobb minősége tesz közöttük egy kis eltérést.

A nők ruházata szintén a legegyszerűbb; széles karimájú egyszerű szalmakalapjukon a saját kezeikkel összeszedett mezei virágok díszlenek, ruhájuk minden fodor, s mondhatnám minden ráncz nélkül ömlik le. Szóval egyszerűség uralkodik mindenben, a mely egyszerűség jól esik a megfigyelőnek és ha a mi hölgyeinkre gondoltam ilyenkor, kik a sok divatos öltözet követke-

lág helytelen politikát követ, csakis Eötvös-Justh, és Kossuth Ferencz, a Tarnóczyi fecskendő gyár igazgatója nem. Délben 1 órakor bankett volt, amelyen tósztokban dícsőítették nem az ebédet, hanem az Eötvös Kossuth-féle ujszabásu politikai elveket. Kossuth Ferencz a bankett után visszament oda, ahonnan jött, — Budapestre.

Nemzeti állam.

A delegacionális tárgyalások alkalmából a „B. H.” egyik vezércikkében a delegáció kormányparti híveiről a többi között ezeket mondja: A hadügyi kiadások évről-évre emelkednek négy millióval, a közoktatásügyi miniszterium pedig nem képes sem kisdédóvadásokat, sem népiskolákat, sem szakiskolákat, sem harmadik egyetemet felállítani. Magyar kultur politika teremti meg a nemzeti államot. A közoktatási költségvetésben kell annak alapját vetni. Elkezdve a népoktatáson, fel az egyetemekig magyar nemzeti politikát kövessen a kormány és az országgyűlés. Még 4000 népiskola kellene s nagy dolog, hogy a milleniumra 400-at állít az állam, vagy talán ezeket is csak tervezi?

Hogy minő szomorú állapotban van a magyar közoktatás, a közoktatásügyi miniszterium igen jól tudja, hiszen Szatmári György miniszteri tanácsos könyvet is írt róla, hogyan függ össze a nemzeti állam a népoktatással s megjelennek a kimutatások, hogy a törvény értelmében hány kisdédóvának kellene lenni, ha azt a törvényt végrehajtanák. Ha a kisdédóvokról szóló törvényt egyházközpontú reform volna, talán sürgetné végrehajtását Wlassics a miniszter tanácsban. Épp úgy vagyunk az iskolakötelesek iskolalátogatásával. Ezt a törvényt sem hajtják végre. Nines iskola sem a tanyákon,

tében mindenhez hasonlitanak inkább, csak női alakhoz nem, akkor bizony szívem elbusult s önkénytelenül is azt a kérdést tettem fel magamnak, hogy a magyar, az a büszke magyar miért tette le egyszerű, de mégis szép ruháját? hiszen e ruhához csak becsület fűződik, szégyelnie tehát nem kell magát ruhája miatt? e kérdésre azonban nem tudtam megfelelni, talány lesz ez előttem mindig.

Azt tartják, hogy a milyen a külső, olyan szokott lenni a belső is. És szent igaz, hogy az én esetemnél ez az állítás minden részében bevált; mert legalább Karinthis németeknek külső egyszerűsége leg-tökéletesebb kifejezője a belső szivbeli egyszerűségnek, a keresztényi belső életnek. „Dicsértessék az Úr Jézus“-sal köszönti ott polgár polgártársát. Az Istentiszteletet, legyen az bármily nemű, nagyszámban látogatják ur és földmives, s a belső áhitat oly nemével társalognak Istenükkel, hogy az ember meghatottan áll meg e főséges kép előtt s ajkai önkénytelenül is imára nyílnak. Sem időjárás, sem kor, sem távolság nem akadályozza őket az Isten házában látogatásában. Egy alkalommal a szomszéd helység plébánia-templomába mentem misére. Utközben egy öreg névvel találkoztam, ki botjára támaszkodva ment a domb tetején álló templom felé. Az odavezető ut meglehetősen meredek volt. Megsajnáltam az öreg névket, s bár németül nem tudtam valami jól, mégis összeszedve minden tartalék német tudományomat, résztvevő érdeklődéssel kérdeztem tőle, hogy ki fogja-e birni a meredek

sem a falvakban, sem a szétszórt magyaroknak, sem a nemzetiségnek.

Több pénzzel sokat lehetne javítani, sokan segíteni s a népnevelést a kisdédóvóktól kezdve nemzeti alapokra lehetne fektetni erőszak nélkül.

Mennyit tehetett volna a magyar kormány 28 év óta s hol állanánk most, ha öntudatos nemzeti politikát csináltak volna miniszteraink.

Hazánk.

A gyermekek vallása.

A polgári házasságról szóló törvénnyel egyidejűleg a gyermekek vallásáról szóló törvény is életbe lép. Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ismét két végrehajtási rendeletet dolgozott ki, melyek legközelebb a minisztertanácsban tárgyalatni fognak. Az egyik rendelet a törvény életbeléptetésére vonatkozik és egyzersmind hatályon kívül helyezi az ismeretes februáriusi rendeletét, mely az elkeresztelési ügyek rendezésére lett volna hivatva és mely az egész egyházközpontú akció kiinduló pontját képezte. A másik rendelet a közoktatási és vallásügyi miniszterrel egyetértőleg a belügyi és igazságügyi miniszter adja ki. Ebben részletesen, alaposan és kimerítően meg vannak állapítva a gyermekek vallására vonatkozó megállapodások és nyilatkozatok formája, továbbá az az eljárás, mely az anyakönyvekben való bevezetésnél követendő és végül a gyám engedélyével való áttérés módjai. E rendelet már július havában fognak közzététetni, hogy így az állami közegek elég idejekorán megismerkedhessenek a törvény alkalmazásával.

ut fáradalmait? Ugy látszik, hogy szavaim jó hatással voltak reá, mert azonnal nagy élénkséggel válaszolt kérdéseimre, hogy ez nála megszokott dolog, már 40 éve nap-nap után teszi meg a néha nagyon is fárasztó utat, mely kivált téli időben ilyen koros egyénre, mint ő, veszedelmes, sőt könnyen végzetessé is válhatnék; de a „jó Istenke“ — amint ő mondja — még mindig megsegítette s adott neki annyi erőt, hogy templomába fölmeheessen. Utközben, míg a dombtetőre fölértünk, el is mondotta röviden élet-történetét. Férje jómódu gazda ember volt és Stájer országban gazdálkodását a jó Isten bőven megáldotta. Férjének halála után szülőföldjére költözött vissza s itt esendes elvonnultságban 40 éve él. Most jelenleg 96 éves. Nagyot néztem, midőn hallottam éveinek számát, mert bár látszott rajta, hogy nem mai gyerek, még sem voltam bátor ilyen magas életkort tulajdonítani neki. Különben a jó névkevel aztán is többször volt alkalmam találkozni, s ilyenkor mindig tudott mondani valami érdekeset akár a vidék szépségeiről, akár pedig a lakosságról.

E jó öreg asszony még inkább megerősített azon véleményemben, hogy az engemet környező német elem mélyen vallásos. És a mint meg tudja adni Istennek a magáét, úgy megadja embertársainak a kellő tiszteletet. Én legalább erről nem egyszer voltam szerencsés meggyőződni. Mindig a legnagyobb előzékenységet tanusítottak nemcsak irányomban, ki mint a katolikus klerus tagja egyházi ruhában jártam, hanem épen oly előzékeny tisztelettel viseltettek a többi

A budapesti Szent-Imre Önképző-Egylet közgyűlése.

A budapesti Szent-Imre Önképző-Egylet rendes évvégi közgyűlésén ifj. Zichy János gróf elnök megnyitó beszédében rámutatott a kath. körök szükséges voltára, vallásunk üldöztetésére s azon reményének adott kifejezést, hogy a katolikusok jelenlegi jogosult mozgalma segíteni fog a bajon. A megnyitó beszéd után a tisztviselők jelentéseit a közgyűlés tudomásul vette s a szokásos felmentvényt megadta. Az egylet közgyűlésén másnap Erdősi Jenő Gyurkői Odön két remek költeményét olvasta fel taps és éljenzés között, majd pedig ifj. Szatmári Zsigmond és Clauser Mihály játszottak zongorán zajos tetszés mellett.

A belügyminiszterium anyakönyvi osztálya.

A belügyminiszterium anyakönyvi osztálya, mint a „M.—g.” értesül, — máris szervezve van s a kinevezések már legközelebb meg fognak történni. Az osztály vezetője egy osztálytanácsos lesz, kinek egy titkár, egy segédtitkár, egy fogalmazó, 20 anyakönyvi felügyelő és a kezelési teendők végzésére nagyobb számú díjnok lesz alárendelve. Az anyakönyvi felügyelők fele első osztályú, a másik fele pedig második osztályú felügyelői ranggal fog kineveztetni. Az első osztályúknak évi összes járuléka 2600 frt, a másodosztályúaké 1900 frt, de ezenkívül kapnak utazási költséget és napi díjat, egyenkint, átlag és évenként 1000 frt összegben. A miniszterium anyakönyvi hivatala tényleges működését augusztus vagy szeptember hónapban kezdi meg, de az előkészületek, nevezetesen a könyvek, nyomtatvá-

magyar-idegenek irányában is, kik velem együtt néhány héten át közöttük éltek. Szíves készséggel mutogadtak meg mindent s adták a legkimerítőbb utba igazítást mindenről. Figyelmeztettek minden nevezetességre és kalauzolásunkra megközlömböztetett készséggel vállalkoztak.

Alkalmam volt családi körüket is közelebbről megtekinteni s itt is példás képet találtam mindig. A régi boldog patriarkális életnek hódolnak. A családapa valóban a szeretett kör főintézője, az édes anya gondos öre, a gyermekek pedig a szülői akarat hű teljesítői. — És ezeket egybefoglalva visszagondoltam édes hazámra, a hol bizony-bizony a régi jó idők eme szivvidító emlékei már — fájdalom — elenyészőben vannak s ha így haladunk, néhány év múlva már azt fogjuk mondani, hogy a mesék világából vett ábrándos képek voltak azok, nem egyebek.

A vallásos élet is nálunk már hanyatló félben van, s a mi a legrettenetesebb, a családapák legtöbbje maga hangoztatja azt, hogy a vallás papoknak és parasztnak való, nem pedig a jelen század felvilágosult emberének. A vallás eltörlésével, illetőleg elenyészésével természetesen, hogy a boldog családi életnek is vége szakad; s mint sajnos tapasztaljuk, minálunk manapság a családi életben csak viszály uralkodik. A családi perlekedések napi rendben vannak, mit a család tagjai, a fejlődő gyermekek látva, természetesen, hogy annak idején ők is, mint családfők hasonlóképen fognak cselekedni.

nyok és formulárok megállapításának munkája már most folyamatban van. A hivatal helyiségeit vagy a belügyminiszterium, vagy pedig az országos levéltár épületében fogják elhelyezni.

Egyetemi internátus.

A közoktatásügyi miniszter a budapesti egyetem melletti a tanári pályára készülők számára internátust szándékozik felállítani s ezt — egyelőre 30 tanárjelölt befogadásával — már a f. é. szeptember elején meg akarja nyitni. Az internátusban 15 hely olyanok részére van fentartva, kik most tesznek érettségit. Ezek ingyenes ellátásban részesülnek, sőt a tanárságra való készülésük tanulmányi szempontból is elősegítetik ezen támpintézetben. A miniszter utasítást adott a tankerületi főigazgatóknak, hogy a most folyó érettségi vizsgálatoknál kísérik figyelemmel a tehetségesebb tanulókat, kik a tanári pályát választják s az internátusba fölvétetni kívánnak. Ezuttal — tekintettel a szükségletre — csakis a francia és német nyelv, a magyar, latin és görög nyelv, valamint a latinnal csoportosított történelem szakmáira készülők vétethetnek föl s egyenlő osztályozásnál a szegénység előnyt ad. Folyamodványok ez évi július 5-ig nyújtandók be a közoktatásügyi miniszter címére.

Külföld.

Külgügyi program.

Goluchowski Agenor gr. új külügyminiszter a magyar delegáció külgügyi albizottságának ülésén a következő szavakba foglalta össze programját: „Törhe-

És eme rögtönzött párhuzamból fájó szívvel vontam le a következtetést, mely saját népemét sujtotta, t. i. hogy mi magyarok bizony családi, polgári és vallási kötelemünk tekintetében sokat tanulhatunk attól a néptől, melylyel minket a sors már évszázadok óta egybefűz.

Sőt nemesak tanulhatunk, hanem tanulnunk is kell, ha azt akarjuk, hogy helyünket megállhassuk, hogy jó magyarok legyünk. Nincs mit szégyelnünk, ha a jó példát, melyet idegen nemzet ad, követjük, hiszen ha a divatban, ha más tekintetben a külföldiek nyomában akarunk járni, miért ne utánoznánk őket az erkölcsi jóban, hiszen ez kötelességünk is. Én legalább ily gondolatokkal voltam eltelve mindig, a mikor megfigyelve a két nemzet tulajdonságait, azok között megegyezést, hasonlóságot kerestem, de fájdalom, a legtöbbször vagy egyáltalában nem találtam kiegyenlítő pontot, vagy ha igen, úgy ez a mondhatnám összekötőpont igen gyöngye volt.

És épen a karinthiai németek eme szép tulajdonságai birtak engem arra, hogy ezután, legalább a karinthiai népre vonatkozólag azt mondjam, hogy dejszen „derék ember a német.”

Gróf Zichy Jenő expedíciója.

Gróf Zichy Jenő ázsiai expedíciója, mint azt az expedíció egyik tagja írja, május 31-én érkezett Tifliszbe. Gyönyörű utjuk volt a Kaukázus örökké hó borította magas bérézein át, a harmincz mértföldnyi széles

tellen ragaszkodás a három európai központi hatalom békeszövetsége által létesített alaphoz, mely nem zárja ki az összes többi hatalmakhoz kivétel nélkül a legjobb és legbarátságosabb viszony ápolását, hanem azt egyenesen feltételezi. A barátságos viszony, a mint azt ma mindenütt fentartjuk, eszerint oly feltétlenül megfelel Németországhoz és Olaszországhoz való szövetségi viszonyunk céljainak, hogy annak fentartása és fejlesztése egyenesen a kötelesség parancsaként jelentkezik. Tekintettel a csendes konstellációkra, tevékenységemnek különös terét mindenekelőtt kereskedelmi politikánk fokozatos fejlesztésében és az ezzel összefüggésben levő képviselői, illetőleg konzuláris ügyünk bizonyos ágainak felkarolásában látom. E célból az a szándékom, hogy a jövő évi delegációk elé javaslatokat terjesszek, a melyek ugyan új áldozatokat igényelnek, melynek keresztvitele azonban, tekintettel a legutóbbi események által a legszélsőbb keleten megváltozott viszonyokra, szükségesnek látszik.”

Új követség a Vatikánnál.

Az olasz kormányparti lapokat igen lehangolta az a tény, hogy az orosz kormány rendszeres követséget létesített az apostoli szentszéknél. Bevallják maguk is, hogy az erről szóló s június 9-ről keltezett ukáz újabb nagy vívmányt jelent a Vatikán javára. — Az apost. szentszék melletti orosz követség egy miniszterrezidensből, követségi tanácsosból és titkárból áll.

Tanácskozás a keleti egyházak ügyében.

A keleti egyháznak a róm. kath. egyházzal való egyesítése tárgyában ismét

hegytömegek tömkelegén, a legmagasabb csucok egyike (a 17.000 láb magas) Kazbek csucs alatt, melyhez a lelánczolt Prometheus mondája fűződik. A világ legszebb és legmagasabb útja ez Vladikavkártól Tifliszig, s Darjeli szoroson át, mely minden léptenyomon újabb és szebbnél szebb, látképekkel gyönyörködteti és rettegteti az utazót.

Az ut eleinte a Terek vadregényes völgyében vezet, előbb mérsékelt, majd rohamos emelkedéssel. Az utat, melyet gruzi (georgiai) hadi utnak neveznek, kőgátak védik a rohanó folyó árja ellen, sok helyütt sziklák alá van vésvé, melyek folytonosan omladoznak s szegélyén méteres kőpárkány védi a kocsikat a szédítő mélységbe zuhanástól. A társaság rendelkezésére bocsátott legkényelmesebb két postakocsi eljén a kocsison kívül egy vezető is volt; postakürttel adva jelt a szembe jövő kocsiknak a szűk utakon való kitérésre s postaállomásokon a gyors lóváltásra.

Az ut vadregényességét növelik a minden lépten-nyomon feltűnedező régi várromok, bástyafalak, a melyek mutatják, hogy jóformán mint gruz falut ostrommal kellett bevenni és elfoglalni az oroszoknak az évtizedekig folyt hóditó hadjáratok alatt. Kabek állomáson túl, a honnan a hasonnevű magas csucs látszik, meredekké válik az ut s rohamosan emelkedik 5000 lábtól a 8000-ig (majdnem mint a mi Kárpátjaink legmagasabb csucsa.) Kobi és Gudaur állomás között 16 versznyi (több mint két mértföldnyi) uton hólavínak és több ölnyi magas hóhegyek közé van vágva az ut. A hólavínak

egyesülésre gyűlt össze az erre rendelt bizottság. A tanácskozások a pápa ő szentsége elnöklete alatt tartattak. Ő szentsége az értekezletnek tudomására hozta Ferencz József császár és király ő felsége adományát egy létesítendő ruthen szeminárium czéljaira. A bizottság a keleti egyházak uniója szempontjából is előnyösnek találta a Rómában nyitandó ruthen szemináriumot. — A Rómába küldött ruthen növendékpapok eddig a görög kollégiumban laktak.

Vidék.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetés megújítása iránt intézkedni sziveskedjenek.

— N.-Bánya. Püspök ur őméltósága f. hó 15-én d. e. a 10 órai vonattal érkezett városunkba. A vonatnál igen nagyszámu közönség várta. A kiszálló főpásztort Turman O. kir. tanácsos polgármester üdvözölte, kinek szavait lelkes éljenzés követte. A polgármester rövid üdvözlő beszédére a püspök válaszolva, az egész városra és annak közönségére Isten áldását kerte, s ekkép fejezte be szavait: „Szeressék az Istent és ragaszkodjanak a magyar hazához.” Lelkesült éljenzéssel fogadták a keresetlen szavakat, mire a főpásztor a vonattól saját négyes fogatán hosszú kocsisorból a városba vonult. A czinteremben lomb sátor volt felállítva, mely előtt Rátz Pál főnyes segédlettel várta a főpapot, kinek útjára fehér ruhás kis leányok virágokat szórtak. A főpásztor a sátorból kíséretével együtt harangok zugása között a Szentháromság templomába ment. A menetnél a főgimnáziumi és elemi iskolai növendékek sorfalat képeztek. A templomba

és jégsíkamok minden lépten-nyomon elborítással fenyegetik az utat és utast, úgy, hogy több helyütt fedett alagutakkal védik az utat a mozgó hó- és jégtömegek ellen, szabad utat endedvén a hótömegeknek az alagutak vastetőzete felett. Itt már a Terek is hó és jégkéreg alatt folyik. A magas csucokról aztán szédítő meredeken és gyorsasággal ereszkedik le az ut a Kaukázus déli ágazatai között az Arava folyó völgyébe, úgy hogy a keskeny ut mellett a 3—400 méternyi mélységbe lenézni is irtózat s elszedítő látvány. 15 verszt (2 mértföld) alatt 4000 lábnyit rohan alá az ut vagy ötven szerpentinán.

Az expedíció tagjai el voltak ragadtatva e fölséges ut panorámájától, melyhez fogható Európában s talán az egész világon nincs. Az éjt (május 30—31. közt) Mletiben töltötték. Május 31-én 106 vrsznyi utat (16 mértföldet) tettek meg, hogy Tifliszbe érjenek. Utközben megnézték néhány vár- és régi templom-romot, főkép a régi georgiai főváros Merchet érdekes műemlékeit.

Estére értek Tifliszbe, vágyaik Mekkájába, a hol egy hónap óta a nehezen nélkülözött és várva-várt levelek, hírlapok vártak a társaság tagjaira a messze édes hazából. A garmadában talált levélhalmaz egészen felvillamoztta az ötheti ut nehéz fáradalmait, nélkülözése után őket s ujult erővel látnak hozzá a további ut előkészületeihez.

Két három hétig a Kaukázus déli vidékein fognak utazni s aztán átkelni a Kaspi-tengeren Bokhara felé.

„H—k.”

érve a püspök ünnepélyes áldását adta a jelenvoltakra, miközben az Ecce sacerdos magnus énekelték. Innen körmenetben szállítására ment, hol küldöttségeket fogadott. Ebéd a plébánián volt. Délután látogatásokat tett a városban. Másnap, vasárnap reggel 8 órakor csendes misét mondott a Szentháromság templomban s utána szent beszédet tartott. A bérmálás szentségének kiszolgáltatása után tisztelgéseket fogadott a főpásztor, mely után következett a hivatalos ebéd a plébánián. Hétfőn reggel csendes mise után Felsőbányára távozott, hol hasonló ünnepélyes fogadtatásban részesült.

— **A nagykarolyi választó kerületben** a „Sztm. K.” értesülése szerint a néppárt erősen szervezkedik. Állítólag a szervezkedés módzatai is meg vannak már állapítva. Hát szabadságunkban áll a választó polgároknak meggyőződésük szerint azon politikai párt-hoz, a melyhez akar, szegődni, s a mely, hitük szerint, jobban fel fogja karolni a közérdeket mint a többi politikai pártok.

— **Munkács.** Wimmerth Vida földbirtokos Munkács városi képviselő-testületi tag-, a Bereg-Munkácsi takarékpénztár igazgatósági tagja, Kroó Vida nyug. róm. kath. plébános rokona f. hó 14-én, életének 74. évében a szentségekben való áhitatos részesülés után elhunyt. Földi részei f. hó 15-én d. u. 5 órakor tettek nagy részvét mellett örök nyugalomra. Az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 15-én mutattatott be a Mindenhatónak. Ny. b.!

— **Munkács.** Gróf Schönborn Buchheim Ervinné, szül. Trautmannsdorff Franziska grófnő, ki a „Fehérkereszt” egyesületben Stefánia özv. trónörökösne bereg megyei védnökne helyettese, a természet szépségeiben bővelkedő Frigyesfalva egyik legszebb helyén egy szép nagy telepet adományozott az egyesület javára, a mely ott diszes épületet emel, a mely az adományozó grófné kívánsága szerint szünidei gyermektelepül is fog szolgálni. Hogy a nemes grófné ezen óhajta a telep épületének elkészültéig is teljesíthető legyen, e nyár folyamára az iványi fürdő új bérházát, a park használatával együtt, engedte át nyári gyermektelepül, a melynek létesítése iránt az előkészítő lépéseket már meg is tették.

Helyi hírek.

— **Püspök urunk ő méltósága** Hámon József t. kanonok és Szabó István szentszéki jegyző kíséretében f. hó 15-én reggel indult bérma-utjára, először N.-Bányára, hova az nap a d. e. 10 órai vonattal érkezett.

— **Urnapián,** a fölséges isteni titok e magasztos ünnepén az egész szertartást, mely a bizonytalan időjárás miatt a templomban volt, püspök ur ő méltósága végezte, valamint az alkalmi sz. beszédet is ő tartotta.

— **Az irgalmasnének zárdatemplomában** az urnapi ájtatosságot f. hó 16-án vasárnap dr. Keszler Ferencz prelatus-kanonok végezte a növendékpapok lélekemelő éneke mellett.

— **Simontsits Béláról,** Szatmárvármegye és Szatmárnémeti szabad. kir. város újonnan kinevezett főispánjáról írják a lapok: Felső korompai Simontsits Béla 1846-ban született Pest vármegyében. Ős-régi nemesi család sarja s unokája Simontsits Jánosnak, a pest-vármegyei híres alispánnak és a nemzeti

színház intendansának, aki maradandó nevet vívott ki magának első műintézetünk történetében. Simontsits egy cikluson keresztül képviselte a parlamentben a dunaföldvári választókerületet, de 1887-ben Szenicey Ödön választatván meg képviselőnek, ő a völgy-ségi járás főszolgabírójává lett megválasztatva. Az alispáni állásban közvetlen utódja volt Perczel Dezsőnek, mint mondják, rokonának, a kinek érdekében a legutóbbi bonyhádi választás alkalmával nagyon sokat tett. Simontsits különben igen erélyes, pontos, szorgalmas tisztviselő, kitűnő szónok s a közigazgatás összes ágainak alapos ismerője. Mint völgy-ségi főszolgabíró szépen rendezte a járásban fekvő községek jegyzőségeinek fizetését. Mint alispán igen sokat dolgozott. Erdeme, hogy a vármegye tisztviselőinek fizetését rendezte, félmillió kölcsönön kiépítette az utakat, a szegszárdi Ferencz-kórházat megnagyobbította s Tolnán katonai lakatanyát építtetett. Mint magán ember szigorúan korekt és lovasias. A lapok által elsorolt szép tulajdonok csak bizalmat kelthetnek bennünk az új főispán és jövő működése iránt. Az új főispán, hír szerint még e hónapban óhajta elfoglalni a székét.

— **Antal** Dániel köztisztviselőben álló polgártársunknak fia: Sándor, végzett joghallgató az első tudori szigorlatot szép sikerrel letette.

— **Áthelyezések.** Kápláni minőségben áthelyezettek: Lehman Gyula Vállajról Dobó-Ruszkára, — Barton István D.-Ruszkáról F.-Bányára.

— **Papp** Endre, városunk szülöttje, végzett bölcsészet hallgató a magyarirodalomból, aesthetikából és a művészet történetéből a tudori szigorlatot szép sikerrel letette.

— **A férfi tanító képzőben** tanképesített 10 jelölt, és pedig 3 jeles és 7 jó eredménnyel. — A tanító nőképzőben képesített 22. És pedig 2 kitűnő, 12 jeles és 8 jó eredménnyel. — Az óvónőképzőben képesített 27. És pedig: 4 kitűnő, 11 jeles és 12 jó eredménnyel.

— **Jézus szive ünnepe Szatmáron.** A kálvária-templomban az idén is Jézus szive ünnepét megelőzőleg 3 napi ájtatosság fog tartatni. Junius hó 21-én és 22-én, vagyis pénteken és szombaton reggel 1/2 7 órakor énekes sz. mise lesz, este 6 órakor sz. beszéd és litánia áldással. Junius 23-án reggel 7 órakor ünnepélyes mise, azután sz. beszéd, este 5 órakor litánia áldással. — Ezen ünnepen a hívek teljes bucsut nyerhetnek, ha töredelmesen meggyónnak, áldoznak és az egyház szándékára imádkoznak. A hívek e három napi ájtatosság alatt a nap bármely időszakában végezhetik sz. gyónásukat a kálvária-templomban. — Fölkérjük a vidéki ft. lelkész urakat is, hogy ezen ájtatosságot híveikkel tudatni és azoknak ajánlani sziveskedjenek. — A jézustársasági püspöki konviktus.

— **Halálozás.** Dr. Fejes István ügyvéd és neje sz. Katz Hermin úgy a maguk, mint gyermekeik Ilonka, Erzsike, Mariska, István és János valamint a nagy szülők és rokonok nevében szomorodott szívvél jelentik szeretett kis fiuknak Laczikának, folyó hó 13-án egy éves korában tüdőlobban történt elhunytát. A drága kis halottnak hült tetemei f. hó 15-ikén d. u. 4 órakor tettek a halottas háztól (Eötvös-utca 19-ik sz.) a róm. kath. egyház szertartása szerint a hidontuli sírkertbe örök nyugalomra. Szatmár, 1894. június 14. Béke lengjen porai felett.

— **Az országgyűlési képviselő választók** névjegyzékét 1896. évre az összeíró küldöttség befejezte. Összeíratott összesen 1287 választó. Ebből esik Szatmárra 873, Németire 356, a hegyre 58. A folyó évi választók száma 1208-at tesz, tehát jövőre 79 választóval több lesz. A szaporodás Szatmáron 69-et, a hegyen 12-öt tesz, ellenben Németiben a választók száma 2-vel fogyott.

— **Uj góztéglyagár.** A szatmári első góztéglyagár alapítási munkálatai oly állapotba jutottak, hogy az új társaság rövid idő alatt alakuló közgyűlését meg is tartja. A részvények jegyzése, a Keresztes András-féle németi major megvásárlása, lehetővé tették, hogy a gyár működését mielőbb megkezdhesse s termékeit még a f. évben bemutatthassa a nagy közönségnek.

— **A szatmári róm. kath. elemi finépisplában** az 1894-95-ik tanévben közzetkező sorrendben tartatnak az évzáró vizsgálatok: Junius hó 22-én a II. osztályban, 24-én a IV. 25-én a III., 26-án az V.-VI., 27-én az I. osztályban. 29-én reggel 8 órakor Te Deum. E vizsgálatok mindig a délelőtti órákban tartatnak s reggel 8 órakor kezdődnek. Az igazgatóság.

— **Dr. Sebeők Antal** lankakertjében fényes névnapi estélyt adott f. hó 13-án, melyen az egész honvéd tisztikar a közösök közül többen, Jandrisics János apát-plébános, Kiss Gedeon főkapitány, Dr. Kölcsey Ferencz, főorvos, Dr. Fechtel János főgymn. tanár, Nagy Endre stb. vettek részt. — A házi asszony és háziur, magyaros vendégszeretettel és szivességgel várták, fogadták és látták el a vendégeket. — Dikeiókat mondtak Jandrisics János apát az ünnepeltre és családjára, Kiss Gedeon főkapitány nemkülönben stb. Dr. Sebeők ezred orvos városunk társadalmának kiváló tagja, ki ritka odaadással és ügyességgel tud hangot adni és lelkesíteni.

— **Kedélyes bucsuestélyt** rendeztek a kir. kath. főgymnasium és képezdek tanár karai f. hó 15-én a kath. kaszinó üvegtermében. A bucsu lakomára a város előkelőségei közül számosan jertek meg; nagy számmal volt képviselve a vasuti tisztikar, mely a társadalmi mozgalmakban mindig az első sorokban vesz részt. A feldisített üvegtermében egy T alakú hosszú asztal volt felállítva, 50—60 terítéssel, a háttérben a zenekar foglalt helyet. — Elmondhatjuk, hogy minden igen jól volt elrendezve, az étlap szakértelemmel és izléssel összeállítva. A hangulatos lakomázás közben ékes felköszöntőket hallottunk. Elsőül Dr. Steinberger Ferencz kép. igazgató emelt poharat a vendégekre, utána Kiss Gedeon főkapitány emelkedett fel s a maga jóságos nyájasságával és szeretetével üdvözölte a tanárokat, — utána Jandrisics János apát-esperes plébános szólott ékesen s élteté a tanárokat. Toperezer Kálmán törvsz. bíró, Tombori Virgil vasuti tiszt szintén a tanár karra üritettek pohárt, Jaskovics Ferencz főgymn. tanár Toperezer Kálmánt, Dr. Fodor Gyula tanár Tombory Virgilt, Fásztus Elek tanár Kiss Gedeon főkapitányt éltették.

— **Zenevizsgálat.** Fodor Izsó előnyösen ismert zenetanár e hó 17-én d. e. 11 órakor a Társas Kör üvegtermében tartott tanítványaival hegedüvizsgálatot a szülők s más érdeklődők jelenlétében. A kis hegedűsök, tekintve a rövid időt — alig egy év — melyet hangszerüknek szenteltek, mindannyian meglepő eredményt mutattak föl. Az ügyesek között is, mint legügyesebbek igen fi-

gyelemre méltóan produkáltak magukat: Némethy Béla, Wodiáner J. és Kovács J. Csak tovább a megkezdett uton! És sikerülni fog városunkban a nagyon is alacsony fokozatú zenei színvonalunkat rövid idő múlva magasabb nívóra emelni!

— **Hangverseny.** A „Vigadóban“ ma este Zilahiné Singhoffer Vilma operaénekesnő, Zilahi Gyula a nemzeti színház tagja és Gaál Pál tanár, zongoraművész hangversenyt rendez. Helyárak: Támlásszék 1 frt, Zárt-szék 50 kr. Állóhely 30 kr. Karzat 20 kr. Jegyek előreválthatók Lóvy Miksa könyvkereskedésében. Kezdete este fél 8 órakor.

— **Az ovoda és tanköteles gyermekek összeírása** az 1895—96-ik évre befejeztetett. E szerint találtatott a város kerületén ovoda köteles 590 fiu és 462 leány, elemi iskola köteles 1330 fiu és 1375 leány, ismétlő iskola köteles 675 fiu és 669 leány; összesen 2595 fiu és 2506 leány, együtt 5101 ovoda- és tanköteles gyermek. Ezek közt van valásra nézve róm. kath. 1002., gör. kath. 892., ev. ref. 2175., izr. 1032 gyermek.

— **A szatmári határrészen alkalmazott mezőőrök javadalmazásáról, a hidak, utak s épületek fentartásáról szóló költségvetést és kivetési kimutatást a számvevői hivatal elkészítte s azt a városi tanács f. évi június 30-ig a köziródban közszemlére tette ki. Ezen névjegyzék a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető s a szemle ideje alatt az ellen felszólamlás adható be. A kivetés szerint egy hold földre 38 kr. mezőri költség esik.**

— **A sertés vész** eshető fellépésére vonatkozólag a városi tanács a következő hirdetményt bocsátotta ki. Szatmárnémeti szab. kir. város tanácsa a nm. földmívelési m. kir. miniszter urnak f. évi jun. 1-én 36500. sz. a. kelt rendelete alapján köztudomásra hozza, hogy a külföldön „sertésvész“ vagy „sertés kolera“ név alatt ismert nagy mértékben fertőző és ragályos állati betegségnek az ország némely vidékein járványos jellegű fellépése észleltetett. Ezen körülmény folytán komolyan figyelmezteti tanács a közönséget, hogy az 1888. VII. t. cz. 23. §-a mesterek, mészárosok, vágatási biztosok és mindazok, kik háziállatok gondozásával vannak megbízva, kötelesek a birtokukban, illetőleg a gondozásuk alatt álló állatoknak belső megbetegülését vagy azok elhullását a községnek bejelenteni. Ennélfogva felhívja a városi tanács, különösen a sertéstartó gazdák figyelmét arra, hogy kiki épen jól felfogott saját érdekére való tekintetből, siessen az állatján netalán észlelt betegséget — az 1888. VII. t. cz. 23. §-a értelmében — azonnal a rendőrfőkapitány tudomására hozni; mert csak az: a ki a törvény fentidézett §-ában előírt bejelentési kötelezettségének pontosan eleget tett, számíthat arra, hogy a sertésvesznek állatain való netáni fellépése esetén beteg és fertőzés gyanús állatait a miniszter, a birtokos méltányos kártalanítása mellett, ki fogja sajátítani; holott ellenkező esetben nemcsak kártalanítási igényét veszti el, de kihágást képező ilyen mulasztása ezenfelül még külön szigorú büntetéssel is meg fog toroltni. Kelt Szatmárnémetiben, a városi tanácsnak 1895. évi június hó 8-án tartott üléséből.

— **Állatösszeírás.** A mezőgazdaságról szóló törvény 23. §. értelmében a kapitányi hivatal a haszonállatok összeírását befejezte s e szerint találtatott a város területén 1237 db. ló és 50 csikó, 11 szamár, 1543 magyarfajta szarvasmarha, 983 növendék marha 4

db. borzderes marha, 50 db. tarka és 4 db. növendék marha, 17 bivaly és 7 növendék, 797 sertés és 894 malacz, 965 juh, 52 kecske; továbbá 16 magyar fajta bika és 2 idegen fajta, 5 sertéskan és 65 kos.

— **Lody Teréz** igazgatónő társulata, mely még csak pár napig működik városunkban, a sétatér melletti műarénában, ismét újabb tagokat szerződtetett, hogy így a még hátralevő pár estét élvezetesebbé tegye a közönségnek. Tagjai közül dícséretre méltók Mister Klints Ede, angol parterreugró, Mister Robertó, szalon athleta, Miss Irma, légtornász és a közkedvelt kis magán táncosnő Lody Vilma. Igen ügyes mutatványokat nyújt még az újabban érkezett légtornászó és kigyó ember: Serije Alp-honso.

Irodalom.

— **Egy nagy szabású irod. munka.**

Azon számos és kiváló művek közt, melyek a „Pázmány-sajtó“-t felállítására óta gyors egymásutánban hagyták el — *Keszler* Ferencz pápai praelátusnak „Memoria Servi Dei Joannis Hám“ cz. classikus szépségű latin művét kivéve — akár a czél nagy fontosságát, akár a szerzőnek kiváló hivatottságát és előkelőségét, akár a mű tartalmát és nagy becsét, akár a számos ilusztrációval díszített fényes kiállítását tekintve, egy sem hasonlítható össze azon nagyszabású művel, a mely *Irsik* Ferencz pápai praelátus-kanonok tollából „Boldogemlékü Hám János, szatmári püspök élete“ czim alatt a napokban jelent meg. Itt- ebben a műben látjuk, mint épült fel nagyszerű intézményekben a nemzeti műveltség nagy fiait által. Mint válik egy ember — az Isten és haza iránti szeretetet hordozva keblében — nem csak egy kis vidék, hanem egy egész ország erkölcs-szellemi kultúrájának nagy apostolává. Reánk, szatmáriakra nézve azonban annál értékesebb e mű, mert oly fényes multról, oly fényes alakról lebbenti fel a fátyolt, a melyen — ugyszólván — egész jelenünk nyugszik s soha el nem muló, mindig követendő szen, életnek minta képe ragyog előnkbe.

Ugy a nagyelkü főpásztor, kinek ösztönzésére és áldozatával jutott e kincs birtokunkba, mint a lángelkü szerző a legnagyobb hála kötelezte le vele egyházmegyénket. A mű, mely finom papíron 296 lapon nagy nyolczadrét alakban díszes kiállításban, 21 fényes képpel jelent meg, nincs szánva ugyan szélesebb körű nyilvános elárúsításra, az érdeklődők által megszerezhető a „Pázmány-sajtó“-ban Szatmáron füzve 2 frt árban.

— **„Rövid halotti szent beszédek.“** idegen kútfők nyomán írta és kiadja két áldozó pap Szatmárt. A katolikus lelki pásztorokat is igen gyakran szokták fölkérni, hogy az elhunytak koporsója-, vagy sírja fölött az érdekelt gyászolókhöz vigasztaló szavakat intézzenek. E czélra megbecsülhetlen szolgálatot tesz a fentemlített, s tudunkkal a magyar kath. irodalomban egyedül álló kiadvány, mely hit- és erkölcsi igazságokat tartalmazó 42 rövid halotti szent beszédet foglal magában. — Ára füzve 1 forint (etiam e. s.) Kapható a „Pázmány-Sajtó“ czimén, Szatmáron.

— **Tapasztaltam hitoktatói működésem közben,** hogy az eddig megjelent rkath. Szertartástanonok a polgári iskolák

számára nem mindenkor veszik figyelembe a tanterv mellett a sajátos viszonyokat is: némelyek a tananyagot rövideden, mások terjengősebben, vagy épen kérdező-módon adják elő s a fejlettebb elméjű és már önállóságra törekvő növendéket majd kicsinylik, majd tulbecsülik. A polgári iskolák eme szükségén segitendő megkísérlettem szertartástant összeállítani, mely az arányosan beosztott tananyagot előadó módon közli, összefüggésben az egri közép katolikussal, mintegy annak mellékletül, tekintettel köllösen a polg. iskola növendékeinek leggyakoribb számára s a tanév tartamára is. Könyvemet bizalommal ajánlom a főtiszt. hitoktató urak pártfogásába, mint olyat, melyből a teljesen felölt tananyagot elég terjedelemben teheti magáévá a növendék, s azt szabatos, folyékony előadásban adhatja elő. Bevezetés czéljából mutatvány-példányt — kívánatra — szívesen köldök. Megrendelések akár hozzám, akár, a kiadóhoz (Reizer János könyvkereskedésébe Szatmáron,) intézendők. Tisztelettel Tóth József polg. iskolai hitoktató.

— **Szűz Mária, az ifjuságnak mintaképe,** vagy az ifjuságnak ártatlansága- és buzgalmaról. Irta Dosenbach István, jézus-társasági atya. Fordította dr. Lessenyey Ferencz, papneveldei hittanár Szatmáron. Ára füzve 60 kr. Megrendelhető szerzőnél.

Különfélék.

Kormányozható villamos léghajó.

Egy kolozsvári hírlapirótól Blathy Ottó budapesti mérnökhöz, Edison egykori tanítványához és ez idő szerint egyik budapesti gyár elektromos osztályának szakemberéhez részletes leírás érkezett egy kormányozható villamos léghajó szerkezetéről. A laikus felaláló tervezete szerint a levegőben való biztos járáshoz a léghajó, a lebegőkészülék, meg a villamos erő volna kombinációba hozandó. A szárnyakat a hajó alján elhelyezett motor hozná mozgásba, a mely az erőt a földről, utja irányában két sín között haladó villamos vezetéktől kapná éppen úgy, mint a villamos vasut. Két vasrud arra szolgálna, hogy apró kerekével oszlopokra helyezett két sinen szaladna, fenntartva a szilárd összeköttetést az anyafölddel. Az így kontempált kormányozható villamos léghajó, a melynél a szárnyak az irányt, a villamosság a gyors előrehaladást, a léggömb pedig a magasban való járást biztosítják, a gőz- és villamos vasutaknál praktikusabb lenne, mert gyorsabban haladna, kevesebb anyagkopással, csekélyebb és olcsóbb alapépítménnyel járna, hegyeken, völgyeken, mocsaras helyeken egy-egy oszlopon kívül minden egyéb alapépítmény nélkül könnyűszerrel átvezethető volna s olcsóbbá és biztonságosabbá tenné az utazást a vasuton vagy hajón való utazásnál is. A terv sorsa attól függ, hogy mit szólnak hozzá a szakértők.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. Tibi. Alkalmilag, személyes találkozáskor osztódik ki. Mihelyt szerencsénk lesz, beüt szintén viszont a szerencse a tekintetben. Van még belőle bőven! A kerületi chefek viszik magukkal rendesen. Tehát nyugalom! — A szobranci fűdőbe

ez idő szerint bajos a kirándulás, bár megvolna az óhajítás.

D. N. Somkut. Idején berukkolt. A legközelebbi osztásnál elsőnek jön. Kóborló vélemények szerint is jóízűen vannak ropogatva. Csak lennének már mind készletben s együvé rakva.

Solárinak. A kíváncsi határai között mozog. Irányadoul vehető a jövőre is ugy alakilag, mint tartalmilag.

V. Rózsafalva. Az erdők árnyában a esörgedező patak mentén virágillat és madár fütty mellett a legkaeskarigóbb eszmék teremnek. Mért nem próbálja meg?

K. V. Visó. Mi hirt, rokonai hógylétéről értesítést várnak. A távolság nem lehet ok a feledésre.

V-i-r Bpest. Hova küldjük szüidő alatt a lapot?

Nyilatkozat.*)

Alólirott ezennel kinyilatkozatom, hogy a folyó hó 18-ára, keddre, a falragaszokon **hírdetett női birkozásra** egy helybeli leány saját neve helyett „**Gróssman Róza**” nevet diktált be nálam, mit én, mint e városban teljesen ismeretlen nő, nem tudhattam, hogy az illető nem Gróssman Róza és a falragaszon is közöltem nevét a közönséggel. Én ez esetet nagyon restellem annál is inkább, mert nem szeretem a közönséget ámitani. A hasonló névvel bíró és talán magát sértettnek vélt Gróssman Róza kisasszonytól pedig ez uton is bocsánatot kérek,

Szatmár, 1895. június 18.

Lody Teréz.

*) E rovat alatt közlöttekért nem felelős a szerk

Vasuti menetrend.

Érvényes 1895. május 1-től.

Állomások.		Személyvonat		Vegy.vonat	Személyvonat	
<i>Szatmár—Debreczen.</i>						
M.-Sziget	indul	11:30	6:00	1:35	3:56	
Királyháza	érkezik	1:51	7:47	8:54	5:47	
Szatmár		3:50	9:06	10:24	7:09	
Szatmár	indul	4:00	9:14		7:16	2:47
Nagykároly	érkezik	5:18	10:13		8:15	4:02
Debreczen		7:50	12:16		10:31	6:58
Budapest		1:50	8:10		5:45	
*) Debreczentől gyorsvonat.						
<i>Szatmár—Királyháza.</i>						
Budapest (Debreczenig indul		7:05	2:15	Sz. v. 9:40		
Debreczen gyorsvonat érkezik		3:05	8:00	Sz. v. 3:47		
Nagykároly		5:09	10:29	6:11		
Szatmár		6:18	11:47	9:03	7:15	
Szatmár	indul	6:26	12:02	7:25	12:21	
Királyháza	érkezik	7:48	1:52	8:59	1:55	
M.-Sziget		9:52	4:30	11:00		
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>						
V. vonat.						
Nagybányáról	indul	5:50	3:25			
Szatmárra	érkezik	8:56	6:38			
Szatmárról	indul	6:43	7:30			
Nagybányára	érkezik	10:03	11:41			

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:50-ig) a perczeketjelző számok aláhuzásával van kitüntetve. A Szigetről 10:24 perczkor érkező vonat csak Szatmárig közlekedik.

ÁRJEGYZÉK.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

mészáros és hentes, fris és füstölt husneműek üzletéből.

SZATMÁR, SZÉCHENYI-UTCZA SARKÁN.

1 kilo I. rendü marha hus	—	—	52	kr.
„ Sertés hus	—	—	48	„
„ Borju hus	—	—	52	„
„ Juh hus	—	—	—	„
„ Fris disznó zsír	—	—	68	„
„ Vastag szalona	—	—	56	„
„ Háj zsirnak	—	—	56	„
„ Paprikás szalona vékony stráf	—	—	72	„
„ Fehér sós szalona táblákba	—	—	60	„
„ Kolozsvári páczolt szalona	—	—	76	„
„ Füstölt szalona táblákba	—	—	68	„
„ Páczolt sonka esontal	—	—	80	„
„ „ „ esont nélkül	—	—	90	„
„ „ „ kilőve	—	1 frt	60	„
„ Fris kolbász bors. ezitr. fokh.	—	—	60	„
„ Füstös kolbász fokh. bors.	—	—	80	„
„ Lengyel kolbász	—	—	80	„
100 pár finom virsli	—	4 frt	—	„
100 drb szalvalád	—	4	—	„
100 pár frankfurti tormás	—	7	—	„
1 kilo Máj sajt	—	—	80	„
„ Párizsi sajt	—	—	80	„
„ Czitromos sajt sült	—	—	80	„
„ Disznó fej sajt	—	—	64	„
1 db. Páczolt marha nyelv	—	—	70	„
1 kilo Tepertő	—	—	64	„
„ Vegyes hideg felvágott	—	—	80	„

MINDENMŰ HUS FÜSTÖLÉST JUTÁNYOS ÁRON ELVÁLLALOK.

Tisztelettel **BÖLÖNYI LÁSZLÓ.**

ÉRTESÍTÉS.

Üzletem átalakítása és építkezése miatt **f. év június hó 1-től** kezdve a rendes áraknál

jóval olcsóbban árusítom

a raktáramon levő alant elsorolt ezikkeket, ugymint: **kartonok,- batisztok,- atlasz-szaténok, és delainek,- női ruha-szövetek,- mosó-parchetek, és flamelek,- bel- és külföldi, férfi gyapjuszövetek,- szőnyegek,- butorszövetek,- függönyök,- ággyterítők,- posztó-kendők,- női- és férfi- kész fehérműek,- fűzők,- kész női felöltők,- muffok- és selymeket.**

Tekintettel arra, hogy üzletemben min.ig a legjobb minőségű árukat tartottam, van szerencsém ezen **kedvező** körülményt a mélyen tisztelt vevő közönség szives figyelmébe és pártfogásába ajánlani.

Lengyel Imre.

BIKSZÁDI ÁSVÁNYVIZ, mint korona Selters.

A bikszádi gyógy- és ásványviz használatát a budapesti k. magyar tudomány egyetem r. ny. professorai u. m.: *Dr. Kétly, Dr. Kováts, Dr. Tauffer, Dr. Müller, Dr. Morelly, Dr. Onody, Dr. Plósz* (kik bizonyítványainak birtokában lévén) és még több hirneves budapesti és vidéki orvos, betegeknek állandóan nemcsak **gyógyító** erejénél fogva, hanem mint

 kellemes és üdítő vizet

legkiterjedtebben rendelik.

Ugyszintén *Dr. Török József, Dr. Dávid Wachtel, Molnár János, Braun Gyula tanár, Dr. Katona G., Dr. Boleman István, Dr. Jakubovits* balneologusok és vegyészek e nemben megjelent műveikben a **bikszádi égvényes konyhasós ásványvizet** minden e fajta külföldi ásványviznek fölibe helyezik.

A bikszádi gyógy- és ásványviznek töltése az 1876-ik év XIV. közegészségügyi törv. czikk §§-aiban előirt módon kezeltek,

melyből évente egy és fél milliót meghaladó üveg szállittatik el, bel- és külföldre.

Az orvosok betegeknek nem csak az emésztési el- és kiválasztó szervek bántalmainál, hanem mint teljesen **bakterium** mentes vizet — az ép szervezetre különben is mint előnyös hatást — különösen a nyári időszakban és főként a ragályos betegségek járványa alkalmával mindig kitűnő sikerrel alkamazzák

a bikszádi gyógy- és ásványvizet.

Melegebb idő beálltával, mikor a szervezet amugyis több vizet igényel, ne terheljük szervezetünket gyártott és rossz betegségeket okozó ivóvizekkel, hanem

használjuk a bikszádi korona Selters gyógy- és ásványvizet
gyümölcscsszörppel, borral, vagy anélkül mint páratlanul üdítő italt.

A BIKSZÁDI ÁSVÁNYVIZ

ujabbi vegyelemzését *dr. Lengyel* budapesti egyetemi tanár eszközölte és szerinte a **bikszádi ásványviz Klára forrása** az egyedüli, mely az emsi, gleichenbergi és niederseltersi **külföldi ásványvizek vegytartalmát, jótékony gyógyító hatását és alkalmazását minden tekintetben felülmulja.**

Raktárak az ország minden városában és nagyobb községeiben vannak elhelyezve, hol a **bikszádi viznek évente 1.500,000** üveget meghaladó forgalmát tekintve, állandóan friss töltés áll rendelkezésére a n. é. közönségnek.

Bikszád, (Szatmármegye) 1895. május hó.

**Bikszádi gyógyforrások ásványvizeinek
kutkezelősége.**

2—3

Bérlők: Zommer Károly Szatmáron.
Almer Lajos Károly N.-Bányán.

Szatmáron, nyomtatott a „Pázmány-sajtó”-ban.